

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi eläintautilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä huhtikuuta 2008 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi eläintautilain muuttamisesta (HE 31/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- eläinlääkintöylitarkastaja Riitta Rahkonen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Veli-Pekka Hautamäki, oikeusministeriö

- eläinlääkintötarkastaja Hanna Kuukka-Anttila, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- vesiviljelyjohtaja Unto Eskelinen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- osastopäällikkö Kari Kilpinen, Kalatalouden Keskusliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- Länsi-Suomen lääninhallitus
- Eläintautien torjuntayhdistys ry
- Suomen Kalankasvattajaliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläintautilakia siten, että kaloja, rapuja ja simpukoita kasvattavien toiminnanharjoittajien sekä sellaisten toiminnanharjoittajien, jotka perkaavat helposti leviävän kalataudin vuoksi perustetulta rajoitusalueelta peräisin olevia kasvatettuja kaloja, tulisi hakea toiminnalleen ennakolta Elintarviketurvallisuusviraston lupa. Ehdotus perustuu vesiviljelyeläinten terveyttä koskevaan direktiiviin.

Eläintautilakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että valtion varoista maksettavien

korvausten hakemiselle säädetty vuoden määräaika lyhenisi tapetuista eläimistä maksettavien korvausten osalta kahteen kuukauteen ja muiden korvausten osalta kuuteen kuukauteen. Muutoksen tavoitteena on turvata valtion mahdollisuus hakea Euroopan yhteisön varoista myönnettävää tukea eläintautien hävittämiskustannuksiin yhteisön lainsäädännössä säädettyjen määräaikojen puitteissa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2008.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu säätely perustuu vesieläinten terveysdirektiiviin (2006/88/EY), jolla korvattiin viljeltyjen kalojen, nilviäisten ja äyriäisten terveyttä koskenut vanhentunut EU-lainsäädäntö. Vesieläinten terveysdirektiivin mukaan kaikilla vesiviljelyeläimiä kasvattavilla toimijoilla tulee olla viranomaisen myöntämä lupa, jos vesiviljelyeläimiä kasvatetaan elintarvikekäyttöön tai elävänä myytäväksi taikka luovutettavaksi. Luvan tarvitsevat myös kalanperkaamot, jos perattavat kalat ovat peräisin alueelta, jolta niiden kuljettamista on rajoitettu helposti leviävän eläintaudin esiintymisen vuoksi.

Eläintautilain saattamiseksi yhteisön lainsäädännön mukaiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että kaloja, äyriäisiä, nilviäisiä tai näiden sukulaisia kasvattavien toiminnanharjoittajien tulisi lähtökohtaisesti hakea toiminnalleen Elintarviketurvallisuusviraston lupa. Voimassa olevassa eläintautilaissa ei ole säännöksiä, jotka koskisivat vesiviljely- ja kalanperkaustoiminnan luvallisuutta. Myöskään ympäristönsuojelulain säännökset ympäristöluvasta taikka elintarvikelain säännökset elintarvikehuoneistojen hyväksynnästä eivät vastaa direktiivin mukaisen luvan vaatimuksia. Valiokunta katsoo, että toimivallan keskittäminen keskusviranomaisena toimivalle Elintarviketurvallisuusviranomaiselle on tarkoituksenmukaista, koska monilla yrityksillä on viljelylaitoksia usean läänin alueella.

Valiokunta toteaa, että ympäristönsuojelulain, elintarvikelain ja eläintautilain lupa- ja hyväksymisjärjestelmät ovat osin päällekkäisiä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että toimivallan jakoa tarkastellaan parhaillaan valmisteilla olevan eläintautilain kokonaisuudistuksen yhteydessä ja selvitetään mahdollisuudet päällekkäi-

syysien karsimiseen ja säädösten yhtenäistämiseen. Keskeistä on myös varmistaa, että viranomaisten yhteistyö vesiviljelyalaa koskevien erilaisten lupien, ilmoitusten ja hyväksymispäätösten valmistelussa on toimivaa, jotta vältytään päällekkäisiltä tai ristiriitaisilta määräyksiltä.

Esityksen mukaan toiminnanharjoittajan tulisi luvan saamiseksi laatia kirjallinen omavalvonnan kuvaus, jonka perusteella yrityksen toimintaa ja tautiriskejä pyritään arvioimaan sekä myös tarvittaessa parantamaan yrityksen toimintakäytäntöjä. Omavalvonnan avulla sekä toimijan ja viranomaisen välisellä yhteistyöllä voidaan suunnitella tehokkaasti kala- ja raputaution ennaltaehkäisyä ja tautien leviämisen estämistä. Vesiviljelyssä tarttuvien tautien ehkäisy on haasteellisempaa kuin esimerkiksi perinteisessä karjataloudessa, koska kalojen ja rapujen tuotantolait ovat lähes aina yhteydessä ympäröivään vesiluontoon. Vesiviljelyssä on tämän vuoksi erittäin tärkeää, että pystytään ennalta estämään tautien leviäminen. Valiokunta toteaa, että omavalvontaa kehittämällä voidaan vähentää viljelystoimien aiheuttamaa riskiä siirtää tauteja vesiviljelyeläimistä luonnonkantoihin.

Eläintautilakiin ehdotetaan tehtäväksi myös muutoksia, jotka koskevat korvausten hakemiselle säädettyjä määräaikoja. Korvausten hakuaika lyhenisi tapetuista tai taudin vuoksi itsensä kuolleista eläimistä yhdestä vuodesta kahteen kuukauteen. Muiden laissa tarkoitettujen korvausten hakuaika lyhenisi vuodesta puoleen vuoteen. Määräaikojen lyhentäminen on perusteltua, jotta määräajat saadaan nykyistä paremmin vastaamaan yhteisön lainsäädännössä säädetyistä määräaikoista, joiden puitteissa jäsenvaltioiden tulee hakea yhteisöltä sen varoista myönnettävää tukea tiettyihin taudinvastustoimiin. Valiokunta toteaa, että muutoksella turvataan valtion mahdollisuudet saada eläintautien torjuntakustannuksiin yhteisön myöntämää rahoitusta täysimääräisesti. Muutos on myös omiaan nopeuttamaan korvausten maksamista eläinten omistajille.

Ehdotetut luvanvaraisuutta koskevat säännökset edellyttävät toimijoilta varsin yksityiskohtaista vesiviljelytoiminnan omavalvonnan kuvaamista. Valiokunta pitää tärkeänä, että vesiviljelyä harjoittavien yritysten lisääntyvä hallinnollinen taakka muodostuu mahdollisimman pieneksi. Tämä tulee ottaa huomioon, kun laaditaan käytännön ohjeistusta alan toimijoille. Lisäksi muutoksista tulee tiedottaa mahdollisimman kattavasti vesiviljelyä harjoittaville yrityksille.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Pertti Hemmilä /kok
jäs. Susanna Haapoja /kesk
Anne Kalmari /kesk
Johanna Karimäki /vihr
Lauri Kähkönen /sd
Mats Nylund /r

Pentti Oinonen /ps
Klaus Pentti /kesk
Petri Pihlajaniemi /kok
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /kok
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.